

OTKAZ UGOVORA O RADU

IVICA CRNIĆ

OTKAZ
UGOVORA O
RADU

s iscrpnom sudskom praksom,
prilozima i abecednim kazalom pojmove

Organizator

Zagreb, 2013.

BIBLIOTEKA PRAVO
Knjiga 79

Urednik biblioteke
IVICA CRNIĆ, dipl. iur.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 827034

ISBN 978-953-7585-42-6

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	XVII
KRATICE I PREGLED IZVORA ZA SUDSKU PRAKSU	XIX

OTKAZ UGOVORA O RADU

I. OPĆENITO O OTKAZU	1
II. OPĆENITO O PRESTANKU UGOVORA O RADU	2
1. Uvod	2
2. Smrt radnika	4
3. Istek vremena na koje je sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme	5
4. Kada radnik navrši 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, osim ako se poslodavac i radnik drukčije ne dogovore	6
5. Sporazum radnika i poslodavca.....	10
5.1. Oblik (forma) sporazuma.....	13
6. Dostava pravomoćnog rješenja o priznanju prava na invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad.....	13
7. Otkaz	15
7.1. Otkaz i kazneni postupak.....	19
8. Ostali načini prestanka ugovora o radu	20
8.1. Odluka nadležnog suda.....	20
8.2. Prestanak ugovora o radu zbog stečaja.....	20
8.3. Prestanak ugovora o radu zbog likvidacije pravne osobe ili prestanka obrta	23
8.4. Prestanak menadžerskih ugovora o radu	24
8.5. Prenošenje ugovora na novoga poslodavca.....	26
8.6. Raskid ugovora i prestanak ugovora o radu	27
8.7. Prestanak radnog odnosa strancu.....	27
III. REDOVITI OTKAZ UGOVORA O RADU.....	29
9. Uvod	29

10.	Osnove postupka	31
10.1.	Ponešto o tužbenom zahtjevu	33
10.2.	Nedopuštenost ponovnog (dvostrukog) otkazivanja	33
10.3.	Jednostrani opoziv odluke o poslovno uvjetovanom otkazu.....	34
11.	Opravdanost razloga za otkaz	34
11.1.	Otkaz pripravniku	35
12.	Poslovno uvjetovani otkaz	35
12.1.	Sudska praksa	36
12.2.	Kad ne postoje opravdani razlozi za poslovno uvjetovani otkaz.....	39
12.3.	Poslovno uvjetovani otkaz u slučaju privremenog zapošljavanja	39
13.	Osobno uvjetovani otkaz.....	40
13.1.	Sudska praksa	42
14.	Otkaz uvjetovan skriviljenim radnikovim ponašanjem.....	42
14.1.	O stegovnoj (disciplinskoj) odgovornosti u trgovačkim društvima	44
14.2.	Odgovornost zbog povrede radne obveze postoji izravno na osnovi zakona	45
14.3.	Sadržaj pravilnika o radu ili kolektivnog ugovora	46
14.4.	Sudska praksa	47
14.5.	Kad ne postoje opravdani razlozi za poslovno uvjetovani otkaz zbog radnikova skriviljenog ponašanja	49
14.6.	Privremeno udaljenje radnika s rada	50
15.	Otkaz kao krajnja mjera - utjecaj socijalnih elemenata.....	50
16.	Otkazni rokovi kod redovitog otkaza	53
17.	Radnikovo pravo na redoviti otkaz ugovora o radu	54
18.	Zabрана zapošljavanja drugog radnika.....	55
19.	Redoviti otkaz ugovora o radu sklopljenog na određeno vrijeme.....	56
20.	Otkaz ugovora o radu i prigovor savjesti	56
20.1.	Sudska praksa prema prijašnjim propisima	59
IV.	IZVANREDNI OTKAZ	60
21.	Uvod	60
21.1.	Druge osobito važne činjenice zbog kojih nastavak radnog odnosa nije moguć	63

22.	Razlike između izvanrednog i redovitog otkaza	64
23.	Značenje pravilnika o radu odnosno poslodavčevog općeg akta	65
24.	Upozorenje radniku i pravo na obranu	65
25.	Načelo povjerenja odnosno njegov gubitak	66
25.1.	Sudska praksa	68
26.	Opravdani razlozi za izvanredni otkaz	69
26.1.	Sudska praksa	72
27.	Istražni zatvor (pritvor) kao razlog za otkaz	82
27.1.	Sudska praksa	84
28.	Neopravdani razlozi za izvanredni otkaz	86
28.1.	Sudska praksa	87
29.	Rok za izvanredni otkaz ugovora o radu	89
29.1.	Sudska praksa	92
30.	Priopćavanje namjere otkaza i savjetovanje ili suodlučivanje s radničkim vijećem	94
31.	Oblik, obrazloženje i dostava otkaza	94
32.	Pravo na naknadu štete	94
33.	Kad radnik izvanredno otkazuje poslodavcu	95
33.1.	Neki posebni slučajevi	96
34.	Izvanredni otkaz u slučaju privremenog zapošljavanja	96
35.	Privremeno udaljenje radnika s rada	97
V.	OTKAZ S PONUDOM IZMIJENJENOG UGOVORA	98
36.	Uvod	98
36.1.	Sudska praksa	101
37.	Kad nije nužan otkaz s ponudom izmijenjenog ugovora	102
38.	Premještaj	103
39.	Savjetovanje s radničkim vijećem	104
40.	Kad radnik prihvati otkaz	105
41.	Kad radnik ne prihvati otkaz	106
42.	Pravna zaštita	106
43.	Zaštita trudnice odnosno žene koja doji dijete	107
VI.	SUDSKI RASKID UGOVORA O RADU	108
44.	Uvod	108
44.1.	Neimovinska šteta	109
44.2.	Sudski raskid kao adhezijski postupak	110
44.3.	Sudska praksa	110
45.	Zahtjev radnika	111

46. Zahtjev poslodavca	113
47. Dan prestanka radnog odnosa	115
48. Utvrđivanje iznosa novčane naknade štete i naknade plaće	116
48.1. Naknada štete.....	116
48.2. Iznos naknade štete.....	118
48.3. Naknada plaće.....	119
49. Nagodba stranaka	120
50. Otpremnina.....	120
51. Dopuštenost revizije.....	120
VII. APSOLUTNA ZAŠTITA RADNIKA OD OTKAZA.....	121
52. Uvod	121
53. Zabrana nejednakog postupanja prema trudnicama	122
54. Posebno o zabrani otkaza trudnici (čl. 71.)	123
55. Pravo absolutno zaštićenog radnika da izvanrednim otkazom otkaže ugovor o radu (čl. 72.).....	125
56. Zabrana otkazivanja ako je privremena nesposobnost prouzročena ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću (čl. 74.)	126
57. Obveza obavljanja o privremenoj nesposobnosti za rad (čl. 77.).....	127
57.1. Sudska praksa	129
58. Pravo zaposlenja na drugim poslovima (čl. 78.)	130
58.1. Sudska praksa	130
59. Zabrana nejednakoga postupanja zbog sindikalnoga članstva ili djelatnosti (čl. 247.)	131
VIII.RELATIVNA ZAŠTITA RADNIKA OD OTKAZA	132
60. Uvod	132
61. Otkaz u slučaju trajne profesionalne nesposobnosti za rad ili neposredne opasnosti od nastanka invalidnosti (čl. 79. i 80.)	132
62. Otkaz uz prethodnu suglasnost radničkog vijeća - suodlučivanje (čl. 150.)	135
62.1. Postupak otkazivanja	137
62.1.1. Zakonska predmjeva suglasnosti	138
62.1.2. Uskrata suglasnosti i sudsko ili arbitražno nadomještanje suglasnosti.....	139
62.1.3. Pravni položaj sindikalnog povjerenika.....	140

62.1.4. Otvaranjem stečajnog postupka prestaju prava radnika na suodlučivanje.....	140
62.2. Sudska praksa	141
63. Zaštita sindikalnih povjerenika (čl. 249.).....	142
63.1. Pojam sindikalnog povjerenika	143
63.2. Zaštita od otkaza	144
63.3. Uskrata suglasnosti na otkaz mora biti izričita i nedvosmislena	146
63.3.1. Upitna praksa Ustavnog i Vrhovnog suda	148
63.4. Nadomještanje suglasnosti sudskom odlukom	150
63.4.1. Iz sudske prakse.....	151
IX. SUDJELOVANJE RADNIKA U ODLUČIVANJU.....	152
64. Neke opće napomene o sudjelovanju radnika u odlučivanju .	152
65. Savjetovanje radničkog vijeća o otkazu (čl. 118.).....	154
66. Obveza savjetovanja prije donošenja odluke o otkazu (čl. 149.).....	157
66.1. Uvodno	157
66.2. Sudska praksa	160
67. Odluke važne za položaj radnika.....	162
68. Kad radničko vijeće nije osnovano	163
69. Podaci o namjeravanoj odluci moraju se dostaviti radničkom vijeću potpuno i pravodobno.....	164
69.1. Sudska praksa	165
70. Rok za očitovanje i način postupanja i očitovanja radničkog vijeća	166
71. Protivljenje otkazu.....	167
72. Privremeno vraćanje radnika na rad u slučaju izvanrednog otkaza	167
73. Privremeno udaljenje (suspenzija)	168
74. Ništetnost poslodavčeve odluke	170
75. Suodlučivanje s poslodavcem	172
X. KOLEKTIVNI OTKAZ - SAVJETOVANJE O ZBRINJAVANJU VIŠKA RADNIKA (čl. 120. do 122.)	173
76. Savjetovanje o zbrinjavanju viška radnika (čl. 120.)	173
77. Osnovni i dodatni kriteriji za poslodavčevu odluku.....	175
77.1. Sudska praksa	176
78. Program zbrinjavanja viška radnika (čl. 121.)	177
78.1. Sudska praksa	179

79.	Obavlješćivanje o programu zbrinjavanja viška radnika (čl. 122.)	179
79.1.	Dostavljanje programa i očitovanje nadležne službe	179
79.2.	Sudska praksa	180
80.	Zabrana otkazivanja u određenom roku.....	181
XI.	NEOPRAVDANI RAZLOZI ZA OTKAZ (čl. 109.)	182
81.	Uvod.....	182
82.	Privremena nenazočnost na radu zbog bolesti ili ozljede	182
83.	Podnošenje pritužbe ili sudjelovanje u postupku protiv poslodavca	183
84.	Neopravdani razlozi za otkaz u drugim slučajevima	185
XII.	POSTUPAK PRIJE OTKAZIVANJA (čl. 111.)	187
85.	Uvod.....	187
86.	Pisano upozorenje na obvezu iz radnog odnosa i upozoravanje na mogućnost otkaza	187
86.1.	Pobijanje poslodavčeva upozorenja.....	189
86.2.	Poslodavčev propust ne dovodi bezuvjetno do ništetnosti otkaza	191
87.	Pravo radnika na obranu	191
XIII.	OBLIK, OBRAZLOŽENJE I DOSTAVA OTKAZA (čl. 112.) ...	195
88.	Oblik otkaza	195
88.1.	Obrazloženje otkaza	196
89.	Usmeni otkaz (faktična povreda radnikovih prava).....	198
89.1.	Usmeni radnikov otkaz poslodavcu.....	199
90.	Dostava otkaza	199
XIV.	TERET DOKAZIVANJA (čl. 131.)	203
91.	Teret dokazivanja	203
91.1.	Opći propisi	203
91.2.	Poseban propis o teretu dokazivanja	204
XV.	OTKAZNI ROK (čl. 113. i 114.)	207
92.	Uvod.....	207
93.	Dostava odluke o otkazu.....	209
94.	Kad se radnik može odreći otkaznog roka.....	209
95.	Kad otkazni rok ne teče.....	210
96.	Najmanje trajanje otkaznog roka	211
XVI.	OTPREMNINA (čl. 119.)	213
97.	Uvod.....	213

97.1. Otpremnina u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti	214
97.2. Otpremnina u slučaju prestanka menadžerskog ugovora.....	215
98. Uređenje prava na otpremninu drugim izvorima radnog prava	216
99. Kad dospijeva obveza poslodavca na isplatu otpremnine..	217
100. Što se smatra neprekinutim radom	218
101. Sporazum o otpremnini i izmjena ugovora o radu	220
102. Iznos otpremnine	221
XVII. OSTVARIVANJE PRAVA I OBVEZA IZ RADNOG ODNOSA (čl. 127. do 135.).....	222
103. Uvod	222
104. Zaštita prava radnika pred poslodavcem (čl. 129.).....	223
104.1. Podnošenje zahtjeva poslodavcu postupovna (procesna) je prepostavka za sudsку zaštitu.....	223
104.1.1. Iznimke.....	224
104.2. Poslodavčevo postupanje	224
104.3. Rok za podnošenje tužbe.....	225
105. Zaštita pred sudom.....	227
105.1. Stvarna nadležnost.....	228
105.2. Mjesna nadležnost.....	230
105.3. Sadržaj tužbenog zahtjeva	230
105.4. Zastara zahtjeva za isplatu naknade plaće	234
XVIII. VRAĆANJE RADNIKA NA POSAO U SLUČAJU NEDOPUŠTENOG OTKAZA (čl. 116.).....	235
106. Vraćanje radnika na posao	235
106.1. Privremeno vraćanje na posao.....	236
106.2. Privremene mjere po ZPP-u	238
XIX. OVRHA RADI VRAĆANJA ZAPOSLENIKA NA RAD ODNOSNO U SLUŽBU.....	241
107. Uvod	241
108. Mjesna nadležnost	242
109. Rok za podnošenje prijedloga za ovrhu.....	243
110. Način provedbe ovrhe.....	243
111. Na koje radno mjesto treba vratiti radnika	244
112. Naknada plaće u slučaju vraćanja radnika na rad	247
112.1. Privremene mjere po OZ-u.....	249

PRILOZI

I. IZVADCI IZ ZAKONA O RADU

(Nar. nov., br. 149/09. i 61/11.)

Predmet Zakona o radu (članak 1.)	253
Pojam radnika i poslodavca (članak 2.).....	253
Temeljne obveze i prava iz radnog odnosa (članak 5.).....	254
Dužnost poštivanja propisa u svezi s radnim odnosom (članak 6.)	254
Sloboda ugovaranja (članak 7.).....	255
Zabrana otkaza (članak 71.)	255
Pravo radnika da izvanrednim otkazom otkaže ugovor o radu (članak 72.)	255
Pravo povratka na prethodne ili odgovarajuće poslove (članak 73.)	256
Zabrana otkazivanja ako je privremena nesposobnost uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću (članak 74.)	256
Pravo povratka na prethodne ili odgovarajuće poslove radnika koji je privremeno bio nesposoban za rad (članak 76.)	257
Obveza obavješćivanja o privremenoj nesposobnosti za rad (članak 77.)	257
Pravo zaposlenja na drugim poslovima (članak 78.).....	257
Otkaz u slučaju profesionalne nesposobnosti za rad ili neposredne opasnosti od nastanka invalidnosti (članak 79.)	258
Otpremnina u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti (članak 80.).....	258
Načini prestanka ugovora o radu (članak 104.).....	258
Oblik sporazuma o prestanku ugovora o radu (članak 105.)	259
Otkaz ugovora o radu (članak 106.)	259
Redoviti otkaz ugovora o radu (članak 107.)	259
Izvanredni otkaz ugovora o radu (članak 108.)	260
Neopravdani razlozi za otkaz (članak 109.)	260
Otkaz ugovora o radu sklopljenog na određeno vrijeme (članak 110.).....	261
Postupak prije otkazivanja (članak 111.)	261
Oblik, obrazloženje i dostava otkaza (članak 112.)	261

Otkazni rok (članak 113.)	261
Najmanje trajanje otkaznog roka (članak 114.)	262
Otkaz s ponudom izmijenjenog ugovora (članak 115.)	263
Vraćanje radnika na posao u slučaju nedopuštenog otkaza (članak 116.)	263
Sudski raskid ugovora o radu (članak 117.)	263
Savjetovanje radničkog vijeća o otkazu (članak 118.)	264
Otpremnina (članak 119.)	264
Savjetovanje o zbrinjavanju viška radnika (članak 120.)	264
Program zbrinjavanja viška radnika (članak 121.)	265
Obavješćivanje o programu zbrinjavanja viška radnika (članak 122.)	265
Obveza donošenja pravilnika o radu (članak 125.)	266
Postupak donošenja pravilnika o radu (članak 126.)	266
Odlučivanje o pravima i obvezama iz radnog odnosa (članak 127.)	267
Dostava odluke o pravima i obvezama iz radnog odnosa (članak 128.)	267
Sudska zaštita prava iz radnog odnosa (članak 129.)	267
Zaštita dostojanstva radnika (članak 130.)	268
Teret dokazivanja u radnim sporovima (članak 131.)	269
Arbitraža i mirenje (članak 132.)	270
Zastara potraživanja iz radnog odnosa (članak 135.)	270
Obveza savjetovanja prije donošenja odluke (članak 149.)	270
Suodlučivanje (članak 150.)	272
Obveza obavješćivanja radnika (članak 151.)	273
Odnos sa sindikatom (članak 152.)	273
Zaštita sindikalnih povjerenika (članak 249.)	273

II. IZVADCI IZ ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU

(Nar. nov., br. 148/11. - pročišćeni tekst)

3. Stvarna nadležnost (članci 33. do 34.d)	274
Članak 33.	274
Članak 34.	274
Članak 34.a	275
Članak 34.b	275
Članak 34.c	276
Članak 34.d	276

POSEBNI POSTUPCI
Glava dvadeset i sedma

POSTUPAK U PARNICI IZ RADNOG ODNOSA

(članci 433. do 437.a).....	277
Članak 433.	277
Članak 433.a	277
Članak 434.	277
Članak 434.a	278
Članak 435.	278
Članak 436.	278
Članak 437.	278
Članak 437.a	279

III. IZVADCI IZ OVRŠNOG ZAKONA

(Nar. nov., br. 112/12.)

Novčana kazna i kazna zatvora (članak 16.)	280
Ovrha radi ostvarenja obveze na radnju koju može obaviti samo ovršenik (članak 262.).....	282

Glava dvadeset treća

Ovrha radi vraćanja zaposlenika na rad, odnosno u službu

Mjesna nadležnost (članak 267.).....	283
Rok za podnošenje prijedloga za ovrhu (članak 268.).....	283
Način provedbe ovrhe (članak 269.)	283
Naknada plaće u slučaju vraćanja zaposlenika na rad (članak 270.).....	283

Glava trideset treća

Privremene mjere

1. Opće odredbe	284
Mjesna nadležnost (članak 340.)	284
Prijedlog za određivanje privremene mjere (članak 341.)	285
Rješenje o određivanju privremene mjere (članak 342.)	285
Dopustivost privremene mjere (članak 343.).....	285
2. Privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine	286
Pretpostavke za određivanje privremene mjere (članak 344.)	286

Vrste privremenih mjera radi osiguranja novčane tražbine (članak 345.)	286
3. Privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine.....	287
Prepostavke za određivanje privremene mjere (članak 346.)	287
Vrste privremenih mjera radi osiguranja nenovčanih tražbina (članak 347.)	288

IV. IZVADCI IZ ZAKONA O DRŽAVnim SLUŽBENICIMA

(Nar. nov., br. 49/12. - pročišćeni tekst)

Članak 55	290
Prestanak državne službe (članak 132.).....	290
Rješenje o prestanku državne službe (članak 133.).....	290
Otkaz državne službe (članak 136.)	291
Izvanredni otkaz (članak 136.a)	291
Prestanak državne službe po sili zakona (članak 137.).....	292
LITERATURA	297
ABECEDNO KAZALO POJMOVA	307

